

31 LEKCJA

Polska poezja

Podczas tej lekcji poznasz wybitnych polskich poetów – Czesława Miłosza i Wisławę Szymborską. Poznasz ich życie i twórczość, a także przeczytasz kilka wierszy.

Ennél a leckénél megismeresz néhány kiváló költőt – Czesław Miłosz-t és Wisława Szymborska-t. Megismered az életrajzukat, az alkotásaik közül néhány verset.

CZĘŚĆ A

ĆWICZENIE 31.A.1

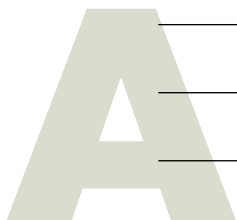

Na początku warto poznać przydatne słowa i zwroty związane z tematem literatury. Proszę im się przyjrzeć.

Nézzünk át néhány irodalommal kapcsolatos hasznos kifejezést!

kto?		jaki? jaka? jakie?	
autor	szerző	wybitny, -a, -e	kiemelkedő / kiváló
poeta	költő	słynny, -a, -e	híres
pisarz	író	uniwersalny, -a, -e	általános / egyetemes
tłumacz	fordító, tolmács	antyczny, -a, -e	ókori
krytyk literacki	irodalomkritikus	literacki, -a, -e	irodalmi
historyk literatury	irodalomtörténész	ironiczny, -a, -e	irónikus
profesor	egyetemi tanár	groteskowy, -a, -e	groteszk
felietonista	rovatíró	intelektualny, -a, -e	szellemi
		realny, -a, -e	reális
		precyzyjny, -a, -e	precíz

co robić?	
pisać / napisać	írni, leírni / megírni
tworzyć / stworzyć	alkotni / megalkotni
tłumaczyć / przetłumaczyć	fordítani / lefordítani
uczyć / nauczyć	tanítani / megtanítani
dostawać / dostać	kapni / megkapni

<i>inspirować się / zainspirować się</i>	<i>öszönözni valakit</i>
<i>opowiadać / opowiedzieć</i>	<i>mondani / elmondani</i>

co?

<i>literatura</i>	<i>irodalom</i>	<i>wiersz</i>	<i>vers</i>	<i>wartość</i>	<i>érték</i>
<i>twórczość</i>	<i>alkotás</i>	<i>powieść</i>	<i>regény</i>	<i>system wartości</i>	<i>értékrendszer</i>
<i>utwór</i>	<i>mű / darab / alkotás</i>	<i>esej</i>	<i>esszé</i>	<i>sviat</i>	<i>világ</i>
<i>tytuł</i>	<i>cím</i>	<i>opowiadanie</i>	<i>elbeszélés</i>	<i>tradycja</i>	<i>hagyomány</i>
<i>poezja</i>	<i>költészet</i>	<i>felieton</i>	<i>rovat</i>	<i>życie</i>	<i>élet</i>
<i>forma</i>	<i>forma</i>			<i>nagroda</i>	<i>díj</i>
<i>rym</i>	<i>rím</i>			<i>Biblia</i>	<i>Biblia</i>
				<i>inspiracja</i>	<i>ihlet</i>
				<i>ironia</i>	<i>irónia</i>
				<i>dystans</i>	<i>távolság</i>
				<i>sens</i>	<i>valaminek az értelme</i>

ĆWICZENIE 31.A.2

Proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Kto pisze wiersze?
2. Kto pisze powieści?
3. Kto tłumaczy książki?
4. Kto uczy na uniwersytecie?
5. Kto pisze felietony?

ĆWICZENIE 31.A.3

Proszę połączyć w pary.

znany
realny
tradycja
dostać
forma
system
wybitna

literacka
poetka
pisarz
wartości
nagrodę
antyczna
świat

ĆWICZENIE 31.A.4

Proszę odnaleźć rodziny wyrazów.

Találd meg azokat a kifejezéseket, amelyek egy családba tartoznak!

literacki	ironia	poezja	felieton	pisarz	tradycyjny
poeta	tłumaczyć	pisać	inspiracja	poetka	inspirować się
literatura	ironiczny	tłumacz	felietonista	tradycja	

1. inspiracja, inspirować się	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

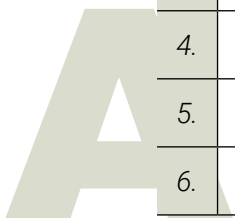
ĆWICZENIE 31.A.5

W których parach wyrazów są rymy? Proszę przeczytać na głos i zaznaczyć.

Ismételd hangosan a felvétel után, és jelöld meg, hogy melyik pároknál vannak rímek!

1.	kasa – masa	
2.	Hania – bania	
3.	kot – pies	
4.	dom – psom	
5.	dużo – wartości	
6.	głowy – makowy	

CZĘŚĆ B

Czesław Miłosz

ĆWICZENIE 31.B.1

Proszę przeczytać tekst. Następnie proszę dopasować nagłówki do odpowiednich fragmentów tekstu.
 Olvasd el a szöveget! Utána helyezd el az odaillő címet a megfelelő szöveghez!

Czesław Miłosz

Czesław Miłosz to wybitny polski poeta XX wieku.

1.

Pisał wiersze, powieści i eseje.

2.

W swojej twórczości zajmował się człowiekiem i jego systemem wartości. Pisał o miejscu człowieka w świecie. W historii swojego życia szukał uniwersalnych wartości. Wracał do lat, kiedy był dzieckiem i mieszkał w domu nad rzeką. Przyroda i piękne krajobrazy, które pamiętał, były dla niego ważną literacką inspiracją. Wartości szukał też w Biblii i w tradycji antycznej. Pisał również o Europie i o systemach totalitarnych.

3.

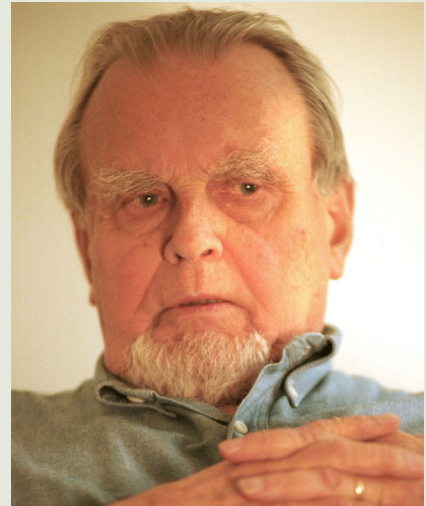
Czesław Miłosz żył w latach 1911–2004. Urodził się w Szetejniach (dzisiaj to wieś na Litwie), a zmarł w Krakowie. W latach 1951–1993 był na emigracji we Francji i w Stanach Zjednoczonych. Potem wrócił do Polski.

4.

Był nie tylko poetą i pisarzem. Był też tłumaczem, krytykiem literackim i historykiem literatury. Jako profesor uczył na uniwersytecie w Berkeley i na Harvardzie. Pracował również jako dyplomata w polskiej ambasadzie w Stanach Zjednoczonych.

5.

Miłosz to jeden z najbardziej znanych na świecie polskich poetów. Jego utwory zostały przetłumaczone na 44 języki. W 1980 roku dostał Literacką Nagrodę Nobla.

By Artur Pawłowski - Own work,
 CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=53409432>

Kiedy żył? Czy jego twórczość jest znana na świecie?

Czym się zajmował? Co pisał? O czym pisał?

ĆWICZENIE 31.B.2

Proszę zdecydować: ✓, czy to prawda (P) czy fałsz (F).

		P	F
1	Czesław Miłosz pisał tylko wiersze.		
2	Kiedy był dzieckiem, mieszkał w domu nad rzeką.		
3	Na emigracji był we Francji i na Węgrzech.		
4	Był profesorem i dyplomatą.		
5	Jego książki zostały przetłumaczone na 20 języków.		
6	Dostał Nagrodę Nobla.		

ĆWICZENIE 31.B.3

31.1

Proszę posłuchać wiersza Czesława Miłosza. Następnie proszę wykonać zadania.

Które z wymienionych słów usłyszałeś w wierszu? Proszę je podkreślić.

Az alábbiakban leírt szavak közül melyik szerepelt a versben? Húzd alá!

mak Ameryka dom ziarno uniwersytet dzieci

Czy wiersz ma rymy?

A versnek van ríme?

a. tak b. nie

ĆWICZENIE 31.B.4

Proszę przeczytać wiersz.

„Przypowieść o maku”

Na ziarnku maku stoi mały dom,
Pieski szczekają na księżyc makowy
I nigdy jeszcze tym makowym psom,
Że jest świat większy, nie przyszło do głowy.

Ziemia to ziarno – naprawdę nie więcej,
A inne ziarnka – planety i gwiazdy.
A choć ich będzie chyba sto tysięcy,
Domek z ogrodem może stać na każdej.

Wszystko w makówce. Mak rośnie w ogrodzie,
Dzieci biegają i mak się kołysze.
A wieczorami, o księżycu wschodzie
Psy gdzieś szczekają, to głośniej, to ciszej.

ziarno / mag

ziemia / Föld

mak, makowy, -a, -e
mák, mákos

księżyc / Hold

makówka
mákgubógwiazdy
csillagok

ĆWICZENIE 31.B.5

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

- O czym informuje tytuł?
 - O tym, że ten wiersz to przypowieść.
 - O tym, że ten wiersz jest długi.
 - O tym, że Polska jest piękna.
- Przypowieść to krótki utwór, którego treść ma charakter symboliczny. W przypowieści autor w uproszczony sposób opowiada o trudnych problemach. Przypowieści można znaleźć w:
 - encyklopedii
 - Biblii
 - słowniku
- Poeta w wierszu tworzy obraz. Co na nim jest?
 - psy, koty, śnieg
 - domy, ulice i samochody
 - dom na ziarnku maku, psy, księżyc
- Domek z ogrodem to świat:
 - daleki i nieznan
 - bliski, znany i spokojny
 - brzydki
- Ziemia to ziarnko. Inne ziarnka to:
 - planety i gwiazdy
 - psy
 - kwiaty w ogrodzie
- Które słowa mówią o tym, że świat, który widzimy, jest zamknięty w innym świecie?
 - Pieski szczekają na księżyc makowy (...)
 - Domek z ogrodem (...)
 - Wszystko w makówce. Mak rośnie w ogrodzie, (...).

ĆWICZENIE 31.B.6

Proszę uzupełnić tekst wyrazami z ramki.

Poeta tworzy fantastyczny, makowy świat: domek na ziarnku maku, księżyc makowy,
Ten świat to makówka. W makówce jest bardzo ziarenek. Inne ziarenka to planety
i Na nich też można mieszkać i mieć swój domek z ogrodem. A makówka rośnie
w ogrodzie, gdzie dzieci, świeci księżyc i szczekają psy.

gwiazdy biegają makowe psy dużo

CZĘŚĆ C

Wisława Szymborska

ĆWICZENIE 31.C.1

Proszę przeczytać tekst.

Wisława Szymborska

Wisława Szymborska to wybitna polska poetka XX i XXI wieku. Nazywamy ją pierwszą damą polskiej poezji.

1. Co pisała?

Pisała wiersze, limeryki i felietony. Stworzyła też nowe formy literackie, na przykład lepiej – ironiczne, groteskowe, często nonsensowne krótkie wiersze.

2. O czym pisała?

Szymborska pisała o człowieku i jego codziennym życiu. Interesował ją realny świat. W nim szukała wartości i sensu. W swoich wierszach poetka z ironią, humorem i dystansem opowiadała o ważnych problemach. Często inspirowała się tradycją antyczną. Jej poezja jest intelektualna, prosta w formie, a słowa precyzyjne.

3. Kiedy żyła?

Wisława Szymborska żyła w latach 1923–2012. Urodziła się na Prowencji niedaleko Poznania, zmarła w Krakowie – w mieście, w którym mieszkała przez większość swojego życia.

4. Czym się zajmowała?

Zajmowała się przede wszystkim twórczością literacką. Pisała dużo wierszy oraz felietony do gazet. Była szefową działu poezji w tygodniku literackim. Od czasu do czasu tworzyła też ilustracje do książek.

5. Czy jej twórczość jest znana na świecie?

Szymborska jest poetką znaną na całym świecie. Jej utwory zostały przetłumaczone na 42 języki. W 1996 roku dostała Literacką Nagrodę Nobla.

By Mariusz Kubik - Own work,
CC BY 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8255538>

ĆWICZENIE 31.C.2

Proszę odpowiedzieć na pytania.

		TAK	NIE
1	Czy Wisława Szymborska pisała limeryki?		
2	Czy napisała znaną powieść?		
3	Czy interesowało ją codzienne życie człowieka?		
4	Czy lubiła ironię?		
5	Czy jej wiersze są bardzo emocjonalne?		
6	Czy tworzyła ilustracje?		
7	Czy mieszkała długo we Francji?		

ĆWICZENIE 31.C.3

31.2

Proszę posłuchać wiersza Wisławy Szymborskiej „Nic dwa razy”.

Można też obejrzeć nagranie, na którym autorka sama czyta swój wiersz:

<https://www.youtube.com/watch?v=d400Y0czkIQ>

albo posłuchać, jak brzmi muzyczna interpretacja wiersza w wykonaniu zespołu Maanam:

https://www.youtube.com/watch?v=q_sMmlXxkJw

„Nic dwa razy”

*Nic dwa razy się nie zdarza
i nie zdarzy. Z tej przyczyny
zrodziliśmy się bez wprawy
i pomrzemy bez rutyny.*

*Choćbyśmy uczniami byli
najtępszymi w szkole świata,
nie będziemy repetować
żadnej zimy ani lata.*

*Żaden dzień się nie powtórzy,
nie ma dwóch podobnych nocy,
dwóch tych samych pocałunków,
dwóch jednakich spojrzeń w oczy.*

*Wczoraj, kiedy twoje imię
ktoś wymówił przy mnie głośno,
tak mi było, jakby róża
przez otwarte wpadła okno.*

*Dziś, kiedy jesteśmy razem,
odwróciłam twarz ku ścianie.
Róża? Jak wygląda róża?
Czy to kwiat? A może kamień?*

*Czemu ty się, zła godzino,
z niepotrzebnym mieszasz lękiem?
Jesteś – a więc musisz minąć.
Miniesz – a więc to jest piękne.*

*Uśmiechnięci, współbjęci
spróbujemy szukać zgody,
choć różnimy się od siebie
jak dwie krople czystej wody.*

ĆWICZENIE 31.C.4

Proszę uzupełnić zdania słowami z ramki.

1. Żaden dzień się
2. Nic się nie zdarza i nie zdarzy.
3. (...) nie ma dwóch nocy (...)
4. Róża? Jak róża?
5. (...) różnimy się od siebie jak dwie krople czystej

wygląda

nie powtórzy

wody

dwa razy

podobnych

31. POLSKA POEZJA / LENGYEL KÖLTÉSZET**Ćwiczenie 31.A.2**

1. poeta albo poetka	4. profesor
2. pisarz albo pisarka	5. felietonista albo felietonistka
3. tłumacz albo tłumaczka	

Ćwiczenie 31.A.3

znany pisarz, realny świat, tradycja antyczna, dostać nagrodę, forma literacka, system wartości, wybitna poetka

Ćwiczenie 31.A.4

2. ironia, ironiczny, 3. poezja, poeta, poetka, 4. felieton, felietonista, 5. pisarz, pisać, 6. literatura, literacki, 7. tłumacz, tłumaczyć, 8. tradycja, tradycyjny

Ćwiczenie 31.A.5

Rymy: 1., 2., 4., 6.

Ćwiczenie 31.B.1

1. Co pisał?	4. Czym się zajmował?
2. O czym pisał?	5. Czy jego twórczość jest znana na świecie?
3. Kiedy żył?	

Ćwiczenie 31.B.2

1. F, 2. P, 3. F, 4. P, 5. F, 6. P

Ćwiczenie 31.B.3

mak, dom, ziarno, dzieci
a.

Ćwiczenie 31.B.5

1.a, 2.b, 3.c, 4.b, 5.a, 6.c

Ćwiczenie 31.B.6

makowe psy, dużo, gwiazdy, biegają

Ćwiczenie 31.C.2

1. tak, 2. nie, 3. tak, 4. tak, 5. nie, 6. tak, 7. nie

Ćwiczenie 31.C.4.

1. nie powtórzy, 2. dwa razy, 3. podobnych, 4. wygląda, 5. wody